

Оцінка тенденцій промислового розвитку міста Івано-Франківська у 2009 році

Криза, яка розгорталася у світі в 2008-2009 роках, продемонструвала значний дисбаланс розвитку світової економіки та структурну відсталість української економіки, її неготовність до різких коливань попиту та загострення конкуренції на сировинних ринках. Економіка міста Івано-Франківська, як і вся економіка України, також відчула на собі тягар світової кризи, яка призвела до скорочення попиту на продукцію підприємств, нестачу обігових коштів через зменшення реалізації та обмежену можливість використання кредитних ресурсів, зменшення чисельності працюючих, особливо у фінансовому секторі та машинобудуванні. Але, незважаючи на перелічені проблеми, завдяки спільним зусиллям підприємств міста та органів влади, в промисловості міста не відбулося спаду виробництва, як це сталося в інших містах, а навпаки – приріст. Для підтвердження наведу статистичні дані з обсягів реалізації промислової продукції (товарів, послуг) за чотири останні роки в м.Івано-Франківську в млн.грн.:

2006	2007	2008	2009
769,8	1142,1	2413,3	2537,3

Крім цього, промисловість міста з кожним роком зміцнює свою позицію в питомій вазі промисловості області.

(відсотків)

2006	2007	2008	2009
8,4	10,7	20,7	23,4

Досягнутий рівень реалізації продукції у 2009 році зберігається і в цьому році. За сім місяців поточного року, як і в минулому році за цей період, реалізовано продукції на суму понад 1,3 млн.грн.

Промисловий потенціал обласного центру утворюють підприємства переробної промисловості, частка яких в структурі реалізованої продукції за 2009 рік становила 60%, а в цьому році за 7 місяців – біля 50%.

В структурі обсягів реалізованої промислової продукції за 7 місяців 2010 року найбільшу частку займають підприємства харчової галузі, що становить 32%, а в обласному масштабі підприємства харчової галузі міста у загальному обсязі реалізованої промислової продукції (виробництво харчових продуктів та напоїв) мають показник більше як 55 відсотків.

Для підприємств харчової галузі, а саме: ТОВ "Імперово-Фудз", ТОВ "Станіславська торгова компанія", ПАТ "Івано-Франківський хлібокомбінат", ОДО спиртової та лікєро-горілчаної промисловості, ВАТ "Івано-Франківський м'ясокомбінат", ВАТ "Івано-Франківський молокозавод", ТОВ "Екопродукт", ВАТ ВТКФ "Ласощі", ТОВ "Лігос", ВАТ "Івано-Франківський птахокомбінат", ВАТ "Полонина" та ін., цей рік, як і минулий, видався не простим. Неповорнення ПДВ, зниження купівельної спроможності мешканців міста та області, погіршення умов співпраці харчовиробників з великими торговельними центрами негативно впливають на можливості цієї галузі.

Особливо хотів би звернути увагу на погіршення протягом останніх років відносин з великими торговельними центрами, або як ми їх називаємо

супермаркетами. Основною причиною цього є не вигідні для підприємств-виробників умови договорів на постачання продукції, а саме: значні відтермінування сплати за реалізовану продукцію, наявність різноманітних додаткових умов, невчасне повернення простроченої продукції, обмеження щодо товарного асортименту, необхідність вирішувати питання співпраці в головних офісах торговельних мереж, які знаходяться в інших обласних центрах (Київ, Львів, Луцьк), тощо. Проте найбільш негативно вплинула на співпрацю підприємств харчової галузі та супермаркетів проблема невиконання останніми умов повернення платежів за реалізовану продукцію. Наслідком такої ситуації стало суттєве зменшення обсягів постачання продукції місцевими підприємствами у великі торговельні центри, а в окремих випадках повне припинення співпраці.

З метою збільшення реалізації своєї продукції підприємства харчової галузі міста були змушені розвивати мережу власних торгових точок. Розвитку виробничими підприємствами власної торгівлі та спеціалізованих магазинів особливо сприяли міський голова п. В.Анушкевичус та депутати міської ради. І, як результат, власна торгівля сьогодні відіграє значну роль в реалізації продукції. Так, у ДП "Івано-Франківські ковбаси" вона складає 26,7% від загального обсягу реалізованої продукції підприємства, ПАТ "Івано-Франківський хлібокомбінат" – 18%, ОДО спиртової та лікєро-горілкової промисловості – 10,5%, ВАТ "Івано-Франківський птахокомбінат" – 6%. Враховуючи позитивний результат, окремі харчовиробники і надалі розглядають розширення фірмової мережі як один з пріоритетних напрямків розвитку.

В цьому контексті хотів би наголосити, як на мою думку, ще на один важливий момент, який би міг суттєво покращити реалізацію харчової продукції – це співпраця з малим бізнесом. Сьогодні в місті працює більше як 2,5 тис. СПД, які займаються торговельною діяльністю. Оскільки більше половини з них торгують безпосередньо продуктами харчування, то менеджерам харчопереробних підприємств при сприятливих відповідних структурних підрозділів виконавчого комітету необхідно знайти в найближчий час механізми та шляхи співпраці між виробниками та продавцями.

Ще одна важлива проблема, яка сьогодні виникає в діяльності окремих харчопереробних підприємств – це недостатня сировинна база. Це питання, на мою думку, можна було б вирішувати шляхом кластерної співпраці фермерських господарств області та харчопереробних підприємств за безпосереднього сприяння облдержадміністрації, виконавчого комітету міської ради та сільських рад.

В структурі реалізації промислової продукції друге місце посідає машинобудівна галузь – 7,5%. Тут, як і в харчопереробній галузі, є ряд проблем, які негативно впливають на діяльність підприємств. Перш за все це – зношеність основних фондів, застарілі технології, відсутність обігових коштів, низька конкурентна спроможність продукції, зниження кваліфікаційного рівня працівників, заборгованість перед пенсійним фондом та до бюджетів. Враховуючи існуючі проблеми, ряд підприємств машинобудування в минулому та в цьому році переорієнтовуються на випуск нових видів продукції, які застосовуються в енергозберігаючих технологіях, реалізацію інноваційних та

інвестиційних проектів. І сьогодні, як результат, продукція підприємств ТОВ "Тайко Електронікс", ТОВ "Українська побутова техніка", ВАТ "Локомотиворемонтний завод", ВО "Карпати", ВАТ "Промприлад", ВАТ "Івано-Франківський арматурний завод", ВАТ "Пресмаш" в загальнообласному обсязі реалізованої продукції в машинобудівній галузі складає майже 80 відсотків.

Слід відмітити, що у 2009 році в місті інноваційною діяльністю займалося 30 промислових підприємств, на яких було впроваджено 18 нових технологічних процесів, 80% із яких ресурсозберігаючі та маловідходні. На проведення інновацій підприємствами було витрачено більше 24 млн.грн. І, як результат, обсяг реалізованої інноваційної продукції у 2009 році склав 565,6 млн.грн., або це майже 24% загального обсягу реалізованої промислової продукції. Загалом у виробництво впроваджено 271 вид інноваційної продукції. Для порівняння наводжу в таблицях, як виглядає інноваційна діяльність обласних центрів Західного регіону України:

Інноваційна діяльність обласних центрів Західного регіону

	Кількість інноваційно активних підприємств		Частка інноваційно активних підприємств по місту, у %	
	2009	Рейтинг	2009	Рейтинг
Івано-Франківськ	30	2	28,8	1
Луцьк	11	5	15,5	4
Львів	42	1	14,8	6
Рівне	10	6	15,2	5
Тернопіль	17	4	6,6	7
Ужгород	6	7	16,7	3
Чернівці	22	3	27,8	2

	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн.грн.		Питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі, %	
	2009	Рейтинг	2009	Рейтинг
Івано-Франківськ	565,6	1	23,7	1
Луцьк	57,9	5	4,3	4
Львів	237,6	2	3,1	5
Рівне	29,8	6	1,2	7
Тернопіль	61,3	4	3,1	5
Ужгород	23,8	7	5,3	3
Чернівці	91,7	3	5,5	2

Другим важливим завданням для промислових підприємств міста, особливо підприємств машинобудування, є залучення інвестицій, в т.ч. іноземних. Економічна криза внесла свої певні обмеження на поступлення інвестицій в промисловість міста. Але, на щастя, ми вже переступили цей поріг обмежень і динаміка залучення інвестицій, в т.ч. іноземних, є ще одним

підтвердженням виходу промисловості міста із стагнації. За перше півріччя 2010 року освоєно майже 358 млн.грн. інвестицій в основний капітал, що складає 121% до відповідного періоду попереднього року, із них майже 63 млн.грн., або 169% до відповідного періоду минулого року, у промисловості міста.

Що стосується прямих іноземних інвестицій, то за 6 місяців поточного року в економіку міста надійшло 13,1 млн. дол. США. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій станом на 1 липня 2010 року склав 106,4 млн.дол. США, які вкладені майже у 200 підприємств міста інвесторами із 35 країн світу. Значні обсяги зосереджено на підприємствах промисловості – 22,2 млн.дол. США (21% загального обсягу інвестицій), в т.ч. – машинобудування більше 12 млн.дол.США.

В період виходу із кризи реалізація продукції промислових підприємств міста значною мірою залежить від освоєння зовнішніх ринків, в т.ч. і міжнародних. З кожним роком промислові підприємства міста більш впевнено почувають себе на світових ринках. За шість місяців поточного року у порівнянні з відповідним періодом минулого року обсяги експорту зросли на 15%. І якщо декілька років тому структура експорту від міста складалася майже на 90% із сировини та напівсировинної продукції, то в цьому році навпаки – майже 90% всієї експортної продукції складають товари та продукти харчування. Основна товарна структура експорту за 6 місяців цього року наведена в таблиці:

	Експорт		% до загального обсягу
	тис.дол.США	% до 6 міс. 2009р.	
Всього	56486	115	100
Товарна структура:			
продукти харчування	20373	304	36
вироби з дерева	3927	86,5	7
електричні машини та устаткування	121994	157	23
Сума	37294		66

Основним показником для кожного міста, який характеризує рівень інноваційної та зовнішньо-економічної діяльності, залучення інвестицій, є створення нових робочих місць. За сім місяців поточного року на підприємствах міста створено 4369 нових робочих місць і станом на 01.07.2010р. на обліку в міському центрі зайнятості перебувало 1690 незайнятих громадян, що на 45% менше, ніж на відповідну дату 2009 року. Навантаження на одну вільну вакансію становило 12 осіб і в порівнянні з минулим роком зменшилося майже вдвічі. Разом з цими позитивними зрушеннями залишається проблема наявності кваліфікованих кадрів, особливо для підприємств машинобудування.

Завершуючи короткий аналіз промислового розвитку міста за останній період, хотів би наголосити, що на тлі деяких позитивних тенденцій в промисловості міста, наведених в цій статті, є ще дуже багато проблем, які необхідно сьогодні вирішувати безпосередньо на виробництві і виконавча влада готова всіма засобами сприяти цьому.

Перш за все це:

- продовження запроваджень інноваційних технологій та випуск інноваційної продукції;
- створення умов для залучення інвестицій, особливо на вільні виробничі площі підприємств машинобудування, меблевої та легкої промисловості;
- орієнтація на внутрішнього споживача, в першу чергу підприємств харчопереробної галузі та виробників будівельних матеріалів;
- створення та розширення власної торгової мережі в місті та області, в т.ч. на ринках, підприємствами харчопереробної, легкої та деревообробної промисловості;
- налагодження тісної співпраці в питаннях реалізації продукції промислових підприємств міста з СПД, які займаються торгівельною діяльністю. Особливо слід налагодити співпрацю підприємствам з виробництва будівельних матеріалів із забудовниками міста та області.
- будувати маркетингову діяльність, виходячи із реалій сьогоденного економічного стану в місті та державі.

Начальник управління
економічного та інтеграційного розвитку

Богдан Білик